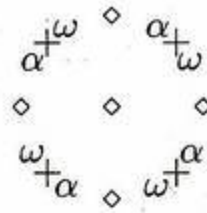

1996

Nr. 2

Alfa plus omega

„Lietuvos matematikos rinkinio“ priedas

Išeina du numeriai per metus

Spausdinamus straipsnius skirstome į šiuos skyrius:

Apžvalgos. Atskiras matematikos kryptis ar problemas apžvelgiantys straipsniai, paprastai nereikalaujantys iš skaitytojo itin specialaus išankstinio pasiruošimo.

Matematinės idėjos. Neilgi straipsniai, kuriuose aptariami įvairūs matematiniai sąryšiai, sąvokos, teoremos, jų įrodymai, taikymai bei interpretacijos.

Matematikos istorija. Matematikos sąvokų, problemų istorinę raidą aptariantys straipsniai, taip pat matematikų biografijos bei kiti matematikos istorijai skirti rašiniai.

Matematinio gyvenimo aktualijos. Informacija apie matematinio gyvenimo įvykius, proginiai rašiniai, požiūriai, vertinimai, matematikos terminai, knygų recenzijos ir kt.

Matematikos mokymas ir dėstymas. Matematika vidurinėse ir aukštesiose mokyklose, nuomonės, problemos, požiūriai.

Uždaviniai. Spausdinsime skaitytojų pateiktų uždavinių sąlygas, taip pat įdomiausių sprendimus. Uždavinius grupuosime į du skyrius:

α – mokyklinė (elementarioji) matematika,

ω – uždaviniai iš universitetinių matematikos kursų.

Curiosa mathematica. Visa, kas įdomu ir vienaip ar kitaip susiję su matematika, matematinis humoras.

Atsakomasis redaktorius Vilius Stakėnas

Redaktorių taryba

Aleksandras Baltrūnas, Romualdas Kašuba, Eugenijus Manstavičius,
Hamletas Markšaitis, Alfredas Račkauskas

Kalbos redaktorė Zita Manstavičienė

Viršelio dailininkas Jaroslavas Rakickis

Piešiniai Beno Vasmano

Adresas: „ $\alpha + \omega$ “, Naugarduko 24, 2006 Vilnius

© Lietuvos matematikos rinkinys

„Nedaugelis įvykių įvyksta tinkamu laiku“ – kažkada rašė Herodotas. Tikimybių teorijos atsiradimas Lietuvoje – tikrai reikiamu momentu pasirodęs mokslo reiškinys. Tikimybių teorija įgalino konsoliduoti Lietuvos matematikus ir vėliau išugdyti gausų jų būrį.

Bet laikas bėga ir vėl tenka klausti, kokia reali Lietuvos matematikos situacija baigiantis dvidešimtajam amžiui.

Nesuklysimė teigdami, kad tikimybių teorija ir jos taikymų sritys išlieka stipriausia grandis. Prie jos puikiai dera matematinė statistika, plėtojama tiek Vilniaus universiteto Matematinės statistikos katedros, tiek Matematikos ir informatikos instituto padalinių. Ji stimuliuo ir jai pačiai daug įtakos turėjo funkcinė analizė. Tikimybinkai sudaro ne tik Vilniaus universiteto, Matematikos ir informatikos instituto, bet ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto matematikų branduolį.

Bet gal jau gana tų tikimybinkų, gal nebereikia jų rengti? Į šį klausimą galima atsakyti taip: iškovota pasaulinio pripažinimo pozicija būtų prarasta greičiau nei per dešimtmetį, dar svarbiau yra tai, kad po tokio žingsnio susidariusio vakuumo nebūtų galima greitai užpildyti. Ši mokslo sritis dar neišsėmė savo vidinių resursų, o taikymų horizontai nesulaikomai plečiasi. Mokslinė mokykla gyva tol, kol yra gabaus jaunimo, kol išlieka tradicija, kol yra kam ją puoselėti.

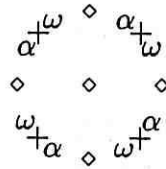
Bet į opozicijos mintis verta įsiklausyti. Vien tik teoriniai darbai yra nemaža našta Lietuvos biudžetui. Nepriklausomoje valstybėje, kai statistika nebėra trečioji melo rūšis, statistinė rinkos, įmonių veiklos, finansų bei draudimo sistemų analizė ir jų tikimybiniai modeliai turi būti mokslininkų dėmesio centre. Jei taip dar nėra – pats gyvenimas privers.

Šio žurnalo autoriai rašo apie tikimybių teorijos taikymus finansų srityje. „Gamtos knyga parašyta matematikos kalba“ – ši G. Galilėjaus mintis nė kiek nepaseno. Galime pridurti – matematikos kalba parašyti jos skyriai ir apie žmonių ekonominius interesus bei jų veikla sukurtą tikrovę. O daugelis puslapių – tikimybiniu stiliumi.

Prof. Eugenijus Manstavičius

1996

Nr. 2

Alfa plus omega

Turinys

Apžvalgos

- G. BAKŠTYS
Draudimo matematika? Kodėl gi ne! 5
- R. LEIPUS
Finansų matematiniai modeliai 11

Matematinio gyvenimo aktualijos

- A. MAČIULIS
Baltarusijos matematikui G. Sprindžiukui – 60 metų 31
- A. LAURINČIKAS
Skaičių teorijos konferencija Palangoje 33
- V. GYLYS
Dar viena nauja viršūnė 34
- V. STAKĖNAS
Žodis apie nesulauktą svečią 35
- R. KAŠUBA
Mūsų olimpiniai metai 39

Matematikos istorija

- A. BALTRŪNAS
A. Dambrauskas–Jakštas matematikos populiarintojas 43
- D. BEKELIS
Šimtametės sukaktys 49
- V. STAKĖNAS
Nobelio premijos, „Acta Mathematica“ ir Fyldso medaliai 53

Matematikos mokymas ir dėstymas

A. APYNIS, E. GAIGALAS, E. STANKUS
Stojamasis matematikos egzaminas Vilniaus universitete 61

MATEMATIKOS IR INFORMATIKOS STUDIJOS VILNIAUS UNIVERSITETE

R. KUDŽMA
Matematinis išsilavinimas yra vertingas 71

E. GAIGALAS
Darbštieji nugali 73

V. BAGDONAVIČIUS
Ateitis priklauso statistikams 75

E. MANSTAVIČIUS
Quo vadis, tikimybių teorija? 76

A. MITAŠIŪNAS
Informatika yra mokslų ir praktikos kryžkelėje 78

A. RAČKAUSKAS
Studentai renkasi finansų ir draudimo matematiką 82

S. NARKEVIČIUS, S. ŠALTENIS
Kovok ir gyvensi 84

H. JASIŪNAS
Lietuvos matematikų muziejus 87

Uždaviniai 90

Sprendimai 98

Curiosa mathematica

Matematikai, fizikai, inžinieriai... 99

Atidaus skaitytojo skiltis 102

Klaidos

Apmaudžiausios klaidos pastebimos tik atspausdinus knygą. Taip buvo ir šį kartą.
Virš 2 diagramos 1–10 stulpelių (62 p.) turi būti skaičiai

1.1; 0.8; 3.0; 2.2; 12.7; 15; 18; 19.1; 15; 13.1.

Taip pat atsiprašome už žodžių kėlimo bei korektūros klaidas.

SL 334. 1996 12 20. 13,0 leidyb. apsk. l. Tiražas 500 egz. Užsakymas 0514.

Išleido Lietuvos matematikų draugija, Naugarduko 24, 2006 Vilnius.

Spausdino AB "Informacinio verslo paslaugų įmonė"

Gedimino pr. 31, 2746 Vilnius